

**Sinteza propunerilor și obiecțiilor
la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(asigurarea accesului la justiție prin scutirea de la taxa de stat)**

№	Organele care au înaintat propuneri sau obiecții	Conținutul obiecției sau propunerii	Opinia Ministerului Justiției
1.	Curtea Supremă de Justiție	<p>Vă comunicăm că în luna mai 2015 a fost lansat Centru pentru reforme în sistemul judecătoresc, care la data de 18 mai 2015 a transmis Ministrului Justiției al Republicii Moldova un set de acte ce conținea proiecte de Legi privind modificarea cadrului legal în domeniul justiției.</p> <p>Printre actele menționate se conținea și un proiect de Lege prin care se urmărește modificarea Legii taxei de stat și normelor procesuale privind perceperea taxei de stat de la justițiabili, în special momentul achitării taxei de stat și cuantumul acesteia.</p> <p>Respectivul proiect de lege:</p> <p>Art. I – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 - XV din 30 mai 2003 (Republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130-134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p> <p>1. Articolul 83 se completează cu alineatele (1¹) - (1³) cu următorul conținut:</p> <p>"(1¹) Taxa de stat pentru exercitarea actelor procedurale de judecare a pricinii civile se achită după devenirea irevocabilă a hotărârii judecătorești.</p> <p>(1²) Dacă în termen de 30 zile de la data devenirii irevocabile a</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Achitarea taxei de stat la momentul când hotărârea instanței de judecată este irevocabilă este nejustificată. Or, procesul civil implică mai multe cheltuieli și reglementarea achitării taxei de stat la o etapă atât de târzie nu garantează faptul că ea va fi achitată, din motive diverse inclusiv nemulțumirea față de hotărârea pronunțată. Pe de altă parte un astfel de mecanism al percepției taxei de stat va implica cheltuieli suplimentare suportate din contul statului pentru executarea silită a titlului executoriu cu privire la încasarea taxei de stat.</p> <p>Totodată prevederile propuse în proiect nu asigură accesibilitatea și independența sistemului judecătoresc și nu este în conformitate cu obiectivul 1.1.2 - „Asigurarea accesului la justiție sub aspectul costurilor” din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 (aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012).</p>

		<p>hotărârii judecătorești taxa de stat nu este achitată benevol, instanța de judecată va întocmi din oficiu titlu executoriu cu privire la încasarea taxei de stat și îl va prezenta spre executare în condițiile legii.</p> <p>(1³) Informarea părții la proces cu privire la hotărârea judecătorească irevocabilă se prezumă ca somație de achitare benevolă a taxei de stat. Plata benevolă a taxei de stat se confirmă prin prezentarea în primă instanță, în termenul indicat la alin. (1²), a bonului de plată a taxei de stat".</p> <p>2. La articolul 85 alineatul (1) litera a) sintagma "- născute din raporturi de contencios administrativ" se abrogă.</p> <p>3. Articolele 86, 88 și 89 se abrogă.</p> <p>4. La articolul 167 litera b) se abrogă.</p>	
2.	Oficiul avocatului poporului	<p>Potrivit notei informative, proiectul de lege are drept scop realizarea obiectivului 1.1.2 din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ, prin facilitarea accesului la justiție în cazul unor litigii specifice, prevenirea și soluționarea cărora este inerentă Programului de activitate a Guvernului pentru anii 2016-2018.</p> <p>Proiectul de act legislativ asigură unul din cele mai importante drepturi garanții: dreptul la acces liber la justiție ce are o semnificație deosebită în asigurarea exercitării tuturor celorlalte drepturi și libertăți garantate de Constituție și de legislația în vigoare.</p> <p>Impactul general al proiectului este pozitiv, oportun și necesar, deoarece facilitează dreptul la acces liber la justiție reclamanții - în acțiunile civile de revendicare a reparației prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiuni precum și victimele violenței în familie - pentru cererile privind aplicarea măsurilor de protecție și în acțiunile de revendicare a reparației prejudiciului material și/sau moral cauzat prin violență în familie.</p>	

		<p>Totodată, recomand ca art. II din proiect, să fie completat cu următorul cuprins: victimele traficului de ființe umane în acțiunile civile de reparare a prejudiciului material și moral, deoarece art. 85 din Codul de procedură civilă nu prevede scutirea acestor categorii de persoane de la plata taxei de stat pentru judecarea pricinii civile.</p>	<p>Nu se acceptă. Categorია respectivă de personae se include în noțiunea “reclamanții – în acțiunile de reparație a prejudiciului material și/sau moral cauzat prin infracțiune”, prevedere inclusă în proiect.</p>
		<p>Pentru a aduce în concordanță proiectul de lege cu legislația corelativă, considerăm oportun verificarea corespunderii listei persoanelor scutite de taxa de stat prevăzute la art. 4 din Legea taxei de stat cu prevederile art. 85 din Codul de procedură civilă pentru a evita ambiguitățile în interpretarea și aplicarea acestor legi.</p>	<p>Se acceptă parțial. Prevederile proiectului modifică în aceeași măsură Codul de procedură civilă și Legea taxei de stat, aceleași prevederi se includ/se modifică în ambele legi. Listele persoanelor scutite de la plata taxei de stat prevăzute la art. 4 din Legea taxei de stat și la art. 85 din Codul de procedură civilă nu conțin reglementări contradictorii, dar care se completează reciproc, cu atât mai mult că lista prevăzută de Codul de procedură civilă nu este una exhaustivă și prin Legea taxei de stat sunt stabilite și alte cazuri de scutire a părților de la plata taxei de stat.</p>
3.	Ministerul Economiei	Lipsa de obiecții și propuneri.	
4.	Ministerul Finanțelor	Lipsa de obiecții și propuneri.	
5.	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	Lipsa de obiecții și propuneri.	

6.	Cancelaria de Stat	<p>Atît la art.I, cît și la art.II din proiectul de lege, se impune:</p> <ul style="list-style-type: none"> - excluderea cuvintelor „de revendicare”, deoarece noțiunea „a revendica” presupune a reclama un drept sau un bun ce ni se cuvine sau ne aparține și care se află în posesia altei persoane, prin urmare, în contextul dat, nu este o formulare corectă. De asemenea, menționăm că art. 11 din Codul civil prevede metodele de apărare a drepturilor civile, inclusiv prin repararea prejudiciilor, însă nu prin revendicarea reparației prejudiciului; - excluderea textelor „în sensul Legii nr.45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie”, deoarece nu are relevanță în context. 	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
		<p>La art. III din proiectul de lege este indicat faptul că „prezenta lege intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, deși în nota informativă nu există nici o justificare în acest sens. Astfel, reieșind din necesitatea și importanța proiectului respectiv, propunem excluderea acestui articol.</p> <p>În concluzie, Vă informăm că proiectul de lege corespunde scopului pentru care a fost elaborat și Cancelaria de Stat nu are alte propuneri și/sau obiecții.</p>	<p>Se acceptă.</p>
7.	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	<p>Uniunea Avocaților susține această modificare și o considera necesară, din considerentul deschiderii accesului liber la justiție în litigiile ce țin de examinarea acestor categorii de dosare. Proiectul de lege nu contavine Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției.</p>	

8.	<p>A.O. Keystone Human Services International Moldova Association</p>	<p>A.O. Keystone Human Services International Moldova Association a examinat proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (facilitarea accesului la justiție), la care propunem completarea Legii taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992 cu un punct adițional celor propuse de autor la articolul 4 alineat (1) al legii, și anume cu nr. 7⁶) expus în următoarea redacție:</p> <p><i>„7⁶) persoanele cu dizabilități — pentru cererile depuse pentru apărarea drepturilor și libertăților sale și în acțiunile de revendicare a reparației prejudiciului material și/sau moral cauzat prin încălcarea drepturilor lor, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, și în special a Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități ”.</i></p> <p>Această măsură este destul de importantă pentru persoanele cu dizabilități din considerentul că o mare parte din aceste persoane fac parte din categoria populației social vulnerabile cu venituri mici, care sunt de multe ori victime a acțiunilor de violență, hărțuire, înjosire, lipsirea de bunuri și altele. Aflându-se în astfel de situații, persoanele cu dizabilități de multe ori nu se adresează la organele de drept pentru ași apăra drepturile sale , unul din motive fiind achitarea taxei de stat la adresările în instanțele judecătorești.</p> <p>E de menționat că achitarea acestor taxe de cele mai multe ori constituie o povară considerabilă pentru o bună parte din persoanele cu dizabilități care trăiesc doar din pensia de dizabilitate în valoare de 540.67 lei lunar sau alocațiile sociale de stat care constituie o valoare medie de 162.20 lei lunar, potrivit datelor din anul 2015.</p> <p>Potrivit datelor oferite de Biroul Național de Statistică cu privire la angajarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, dacă ne referim la numărul total de salariați din Republica Moldova la sfârșitul anului 2014 (796600 persoane, cu excepția celor care desfășoară activități independente și liber-profesioniști), constatăm că doar 0,9 % reprezintă persoanele cu dizabilități. Conform aceleiași, surse de informații, în conformitate cu estimările studiului selectiv în gospodării Cercetarea Bugetelor</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scutirea de la taxa de stat a persoanelor cu dizabilități pentru toate acțiunile lor ar însemna admiterea abuzului din partea membrilor de familie, rudelor, tutorilor, curatorilor la înaintarea acțiunilor în instanța de judecată, pentru apărarea propriilor drepturi și interese, cu folosirea persoanei cu dizabilități doar ca persoană interpusă.</p> <p>Introducerea în legislație a prevederii propuse nu poate fi argumentată de faptul că persoanele cu dizabilități sunt sărace, or o bună parte din cetățenii RM sunt săraci și nu sunt scutiți de la plata taxei de stat pentru acest motiv. În plus nu toate persoanele cu dizabilități sunt sărace. Modificarea sau completarea legii trebuie motivată de argumente ce aduc soluții tuturor situațiilor ce vor cădea sub incidența respectivelor prevederi.</p> <p>Conform art. 13 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, statele vor asigura acces efectiv la actul de justiție pentru persoanele cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți. Deci, propunerea organizației necomerciale nu are decît să încalce principiul fundamental al egalității tuturor persoanelor în fața legii, iar reglementarea unei categorii separate trebuie să aibă ca și bază principiile necesității și proporționalității, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.</p>
----	--	---	--

		<p>Gospodăriilor Casnice, 46,1% din persoanele cu dizabilitate cu vârsta de peste 15 ani sunt ocupate în câmpul muncii, comparativ cu 65,9% în cazul persoanelor fără dizabilitate.</p> <p>Reieșind din aceste analize putem constata că o bună parte din persoanele cu dizabilitați dispun de venituri mici care nu acoperă nici coșul minim de consum. Din aceste considerente, Keystone Moldova recomandă includerea adițională a punctului 7⁶ expus în următoarea redacție: <i>"persoanele cu dizabilitați - pentru cererile depuse pentru apărarea drepturilor și libertăților sale și în acțiunile de revendicare a reparației prejudiciului material și/sau moral cauzat prin încălcarea drepturilor lor, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, și în special a Legii nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilitați."</i></p>	<p>Mai mult decât atât, ținem să atragem atenția asupra faptului că potrivit art. 4 alin. (1) pct. 12) din Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992, drepturile persoanelor cu dizabilitați pot fi apărate de către asociațiile obștești (cu scutirea taxei de stat), în acest caz fiind luat în considerare coraportul dintre specificul încălcării dreptului și calitatea persoanei (cu dizabilități). În același timp, Avocatul poporului poate să reprezinte persoanele cu dizabilitați în instanța de judecată în cazurile ce țin de drepturile și libertățile lor, fiind scutit de la plata taxei de stat. Totodată legislația RM permite instanței de judecată scutirea, amânarea sau eșalonarea plății taxei de stat, la cererea motivată a părții. Pe de altă parte persoana cu dizabilitați poate beneficia de asistență juridică garantată de stat.</p>
--	--	--	--

Ministru

Vladimir CEBOTARI